SUPO

Översikt av den nationella säkerheten 2022

Sammanfattning av översikten

Underrättelseverksamhet och påverkan

Utländska underrättelsetjänster har till uppgift att inhämta sådan tillförlitlig och proaktiv information om Finland och finländare som inte kan fås med andra metoder. De utövar också statlig påverkan. Föremål för underrättelseverksamheten och påverkansarbetet är det allmänna åsiktsklimatet, det politiska beslutsfattandet och i synnerhet beredningen av detta samt högteknologisk forskning och produktutveckling. Den största risken för Finland i fråga om underrättelseverksamhet och statlig påverkan utgörs av Ryssland och Kina.

Det framtida Natomedlemskapet gör Finland till ett intressantare föremål för rysk underrättelseverksamhet och påverkan. Kinas underrättelseverksamhet mot Finland fortsätter aktivt både genom personbaserad underrättelseinhämtning och genom försök till cyberspionage.

I och med Rysslands anfallskrig och Finlands Natomedlemskapsprocess har hotet om underrättelseverksamhet och påverkan mot Finlands kritiska infrastruktur ökat såväl i den fysiska miljön som i cybermiljön. Det är dock inte sannolikt att infrastrukturen inom den närmaste framtiden utsätts för lamslående påverkan.

Terrorism

I Finland har det nationella terrorhotet legat kvar på nivå två på en fyrgradig skala, dvs. förhöjt hot. I Finland utgörs hotet om terrordåd huvudsakligen av enskilda personer som stöder en högerextrem eller radikalislamistisk ideologi eller å andra sidan av smågrupper med dold verksamhet. Det ryska anfallskriget i Ukraina har inte haft någon större inverkan på terrorhotet i Finland eller någon annanstans i västvärlden, men det har väckt intresse bland extremister.

Underrättelseverksamhet och påverkan

Den största risken för Finland i fråga om underrättelseverksamhet och statlig påverkan utgörs av Ryssland och Kina.

Den huvudsakliga metoden för de ryska underrättelsetjänsternas informationsinhämtning är långsiktig personbaserad underrättelseinhämtning under diplomatisk täckmantel. Med hjälp av västerländskt underrättelsesamarbete har man dock effektivt kunnat försvaga verksamhetsförutsättningarna för personbaserad underrättelseinhämtning. I cybermiljön har Rysslands underrättelsetjänster strävat efter att inhämta information i synnerhet om andra staters utrikes- och säkerhetspolitiska beslutsfattande genom att försöka göra intrång i de informationssystem där målstaternas beslut bereds.

I sitt hemland riktar Rysslands underrättelse- och säkerhetstjänster mer informationsinhämtning än tidigare mot utlänningar och de ryska medborgare dessa träffar. Också ryssar som arbetar i västländerna är föremål för informationsinhämtning när de besöker sitt hemland.

Det finns tydliga bevis på att ryska underrättelseaktörer bedrivit våldsam verksamhet i Europa. Den har riktats mot vapenlager, motståndare till regimen och personer som Ryssland beskyllt för att vara förrädare. Sannolikheten för liknande attacker i Finland är liten.

MEDLEMSKAPET I NATO ÖKAR UNDERRÄTTELSEINTRESSET GENTEMOT FINLAND

Det framtida Natomedlemskapet gör Finland till ett intressantare föremål för rysk underrättelseverksamhet och påverkan. Det som särskilt väcker intresse är hurdan politik ett militärt allierat Finland egentligen kommer att bedriva. Rysslands bedömning av hurdant Finland är som Natomedlem definierar underrättelseverksamhetens mål och metoder. Finland framställs som medlem i en fientlig allians, med ett läge i Rysslands närområde som konkretiserar det hot om Natos utvidgning som landets regim har signalerat.

Hittills har Rysslands reaktioner på Finlands Natomedlemskapsprocess varit återhållsamma och vårt land har inte utsatts för någon exceptionell påverkan under beslutsprocessen och den ratificeringsrunda som följt anmälan om anslutning.

Kinas underrättelseverksamhet mot Finland fortsätter aktivt både genom personbaserad underrättelseinhämtning och genom försök till cyberspionage. Föremål för underrättelseinhämtning är till exempel högteknologin, Arktis och det politiska beslutsfattandet. Rysslands angrepp på Ukraina har inte haft någon betydande inverkan på Kinas underrättelseinhämtning och påverkan vad gäller Finland.

Kinas kommunistiska parti sträcker sin makt allt djupare in i samhället, vilket ökar riskerna även inom ekonomisk och vetenskaplig verksamhet. Teknologiskt know-how som är viktigt för Kinas utveckling men som eventuellt omfattas av exportkontroll överförs till landet till exempel genom företagsköp och forskningssamarbete. Under Kinas försvarsmakt eller den statliga förvaltningen för vetenskap, teknik och industri för det nationella försvaret finns det i Kina tiotals universitet, och forskare från dem finns också i Finland.

Vid anskaffning av kinesisk informationsteknik är det i riskbedömningen väsentligt att bedöma kraven på konfidentialitet för den information som ska behandlas med utrustningen. Kinesiska tillverkare av utrustning är skyldiga att vid behov bistå landets underrättelsetjänster, vars uppgifter omfattar cyberspionage mot västvärlden.

Utöver Ryssland och Kina bedriver många andra stater med auktoritärt styre förtäckt underrättelseverksamhet och påverkansarbete i Finland. Verksamheten riktar sig huvudsakligen mot personer som ursprungligen kommer från dessa länder men som vistas i Finland.

DEN KRITISKA INFRASTRUKTUREN ÄR UTSATT FÖR ETT FÖRHÖJT HOT

I och med Rysslands anfallskrig och Finlands Natomedlemskapsprocess har hotet om underrättelseverksamhet och påverkan mot Finlands kritiska infrastruktur ökat såväl i den fysiska miljön som i cybermiljön. Det är dock inte sannolikt att infrastrukturen inom den närmaste framtiden utsätts för lamslående påverkan.

Den kritiska infrastrukturens funktion påverkas också av störningar i tillgången på råvaror och i de globala produktions- och leveranskedjorna. Det ryska anfallskriget stör direkt produktionskedjorna för vissa råvaror och förädlade material. I Finland är den huvudsakliga effekten att priserna på energi och förädlade material stiger, men störningar i produktionskedjorna kan i takt med att kriget drar ut på tiden också påverka upprätthållandet av kritisk infrastruktur.

Genom ägande eller verksamhet som serviceproducent kan en organisation från en auktoritär stat få tillgång till och inflytande över den kritiska infrastrukturen i Finland. Detta innebär en risk för att myndigheterna i en auktoritär stat på detta sätt inhämtar information om kritiska tjänster i det finländska samhället eller till exempel om myndigheternas verksamhet. Ryska medborgare som arbetar i kritiska uppgifter i Finland kan också utsättas för påtryckningar från de ryska myndigheterna.

Från Finland och med hjälp av finländska aktörer anskaffas komponenter som behövs för tillverkning av massförstörelsevapen. Sådana komponenter kan vara produkter med dubbla användningsområden, som förutom civil användning också kan användas för militära ändamål. Vid kringgående av exportrestriktioner utnyttjas enskilda företag och upphandlingsnätverk, men också forskningssamarbete.

Ryssland strävar efter tillgång, förbi restriktionerna, till produkter och komponenter som omfattas av exportrestriktioner. Det är sannolikt möjligt för Ryssland att kringgå restriktioner via tredjeländer. Det är dock osannolikt att Ryssland på ett heltäckande sätt kan ersätta den tidigare teknologiimporten från väst.

BEDÖMNING

De ryska underrättelsetjänsterna kommer sannolikt att försöka anpassa sin verksamhet så att den bättre motsvarar de förändrade omständigheterna. Ryssland riktar sannolikt mer än tidigare sin underrättelseinhämtning mot cybermiljön. Det är också troligt att risken för ryskt företagsspionage ökar, eftersom landet har ett behov av att starta ersättande högteknologisk produktion. Det är möjligt att Ryssland via Finland försöker inhämta information om Nato.

Högteknologi och det relaterade know-how kommer vid sidan av det politiska beslutsfattandet med största sannolikhet att kvarstå som centrala objekt för den kinesiska underrättelseinhämtningen.

Hotet om underrättelseinhämtning och påverkan vad gäller kritisk infrastruktur kommer att fortsätta vara förhöjt inom den närmaste framtiden. Störningar i produktions- och leveranskedjorna utgör en sannolik sårbarhet på kort sikt.

De exportrestriktioner som västländerna infört för teknik kommer på kort sikt att avsevärt försvåra den ryska tekniska sektorns och industrins verksamhet. Verksamhet som syftar till att kringgå exportrestriktioner kommer med största sannolikhet att fortsätta i Finland på medellång sikt.

I CYBERMILJÖN FINNS OCKSÅ ANDRA HOT ÄN CYBERSPIONAGE OCH CYBERPÅVERKAN

Överbelastningsangrepp är nätbaserade åsiktsyttringar som överbelastar tillgången till den webbtjänst som är föremål för angreppet. Till skillnad från demonstrationer kan överbelastningsangrepp automatiseras, varvid de inte i större utsträckning förbrukar förövarens resurser. Syftet med överbelastningsangreppen av rysk härkomst är att bland befolkningen i mållandet skapa misstro mot cybermiljöns funktion. Även om överbelastningsangreppen orsakar temporära störningar, äventyrar de inte informationens säkerhet och får inte webbtjänsten att krascha. Det är möjligt att skydda sig mot angreppen genom att utnyttja molntjänster som sprider webbtjänsten även geografiskt, men spridningen medför betydande kostnader.

Organiserad it-brottslighet kan som bieffekt utgöra ett hot mot den nationella säkerheten, även om detta inte är förövarens mål. Vid nätbaserad utpressningsbrottslighet tränger förövaren in i informationssystem, stjäl konfidentiella uppgifter och krypterar dem så att ägaren till uppgifterna inte längre har tillgång till dem. Förövaren kräver en lösensumma av ägaren till uppgifterna för att dekryptera dem och för att inte läcka ut dem till allmänheten. Offret kan inte vara säkert på att brottslingen inte säljer vidare information som hen olagligen skaffat.

Terrorism

I Finland har det nationella terrorhotet legat kvar på nivå två på en fyrgradig skala, dvs. förhöjt hot. Även om terrordåd med dödsoffer i västvärlden har minskat sedan mitten av 2010-talet, utgör i synnerhet enskilda aktörer fortfarande ett betydande och svårbekämpat angreppshot. År 2022 har enskilda aktörer hittills till exempel i Sverige, Norge och Förenta staterna begått våldsdåd som undersöks som terrorbrott. Framför allt radikalislamistiska och högerextrema terrorister siktar på att genomföra storskaliga attacker. Motsvarande hot gäller också i Finland, där Skyddspolisen har identifierat personer som sannolikt har förmåga och vilja att genomföra våldsamma attacker.

KRIGET HAR INTE HAFT NÅGON STÖRRE INVERKAN PÅ TERRORHOTET I FINLAND

Det ryska anfallskriget i Ukraina har inte haft någon större inverkan på terrorhotet i Finland eller någon annanstans i västvärlden, men det har väckt intresse bland extremister. Ett litet antal högerextrema frivilliga har rest från väst till Ukraina sedan februari 2022. Alla deltar sannolikt inte i väpnad verksamhet, utan en del koncentrerar sig till exempel på att leverera materiellt stöd. Det handlar i huvudsak om verksamhet som stöder Ukraina. Skyddspolisen har identifierat enskilda högerextremister som lämnat Finland. Även om det ryska anfallskriget inte har lockat till sig något betydande antal extremistiska aktörer, innebär även enskilda personers resor potentiella radikaliseringshot.

I de radikalislamistiska kretsarna i Finland är terroristorganisationerna "Islamiska staten" (Isil) och al-Qaida fortfarande de huvudsakliga inspirationskällorna. I stället för att genomföra attacker mot Europa koncentrerar organisationerna sin verksamhet till instabila områden i Asien och Afrika. Viktiga ledare för Isil och al-Qaida, såsom Abu Ibrahim al-Qurashi och Ayman al-Zawahiri, har dödats 2022. Dödsfallen kommer sannolikt inte att ha någon betydande inverkan på terroristorganisationernas handlingsförmåga eller det hot som de utgör i Europa eller konfliktområdena.

I offentligheten har man under den senaste tiden debatterat Kurdistans arbetarparti (PKK). Terrorhotet från denna organisation är i Finland fortsättningsvis lågt.

BEDÖMNING

I Finland utgörs hotet om terrordåd huvudsakligen av enskilda personer som stöder en högerextrem eller radikalislamistisk ideologi eller å andra sidan av smågrupper med dold verksamhet.

På kort sikt kommer kriget i Ukraina eventuellt att öka den finländska extremhögerns förmåga till våldshandlingar.

Det är osannolikt att viktiga radikalislamistiska terroristers död leder till betydande repressalier eller terrorattacker utanför konfliktområdena. Det är dock möjligt att enskilda anhängare av ideologin inspireras av åtgärder mot radikalislamistiska organisationer. På längre sikt kommer terroristorganisationers ökade handlingsfrihet i konfliktområdena sannolikt att öka terrorhotet även mot Europa.

SUPO

BEGREPP SOM BESKRIVER SANNOLIKHET

Mycket osannolikt	5 %
Osannolikt	20 %
Sannolikt	75 %
Mycket sannolikt	90 %

BEGREPP FÖR ATT ANGE TID I RAPPORTEN

Den närmaste framtiden	0–6 månader
Kort sikt	6 månader–2 år
Medellång sikt	2–5 år
Lång sikt	mer än 5 år